

ΜΑΡΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

Ἡ κόρη τοῦ Πρωτομάρτυρα
τῆς Κρητικῆς ἐλευθερίας

Ὁ Ἰωάννης

Δασκαλογιάννης

Ἄπαρτο κάστρο τοῦ νησιοῦ, καμάρι οἱ Σφακιανές Μαδάρες. Ἐκεῖ ὅπου «στῶν φαραγγιῶν τὰ στενορρύμια λεύτεροι ζοῦνε Σφακιανοί κι ἀγρίμια» πλανιέται ἀκόμα ἡ δόξα τοῦ Δασκαλογιάννη. Τοῦ Ἐθνομάρτυρα τῆς Ἐπανάστασης στὰ 1770.

Φθινόπωρο 1769. Τό ἀρχοντικό τους στήν Ἀνώπολη ὑποδέχεται τό Δάσκαλο ἀπό ταξίδι του στό Μοριά γιά τό ξεκίνημα τοῦ ἀγῶνα. Τόν χαιρετοῦν ἡ γυναίκα του ἡ Σγουρομάλλινη καί οἱ τρεῖς κόρες του Μαρία, Ἀνθούσα καί Ἐλευθερούσα. Σέ λίγο δίνει δακρυσμένος ἓνα χαρτί μέ σχέδια στή μεγαλύτερη, τή φιλομελάχροινη.

— Καλή λευτεριά, Μαρία μου. Αὐτό εἶναι γιά τή σημαία τοῦ πρώτου σηκωμοῦ. Κάθε μέρα πεθαίνει ἡ χριστιανοσύνη. Δέν θά μείνει σταυρός ἀναντρανιστός². Ἐτοίμασε τόν ἀργαλειό.

— Τρέμουν τά χέρια μου, πατέρα. Ἐγώ θά τηνε φάνω;

Καί τήν ἔφανε μέ δάκρυα καί ὄνειρα. Καί σάν ἦρθε ἡ μεγάλη ὥρα, οἱ κόρες ὀπλισμένες πολέμησαν κοντά στόν ἀρχηγό πατέρα. Ὅμως ὁ ἀγῶνας εἶναι ἄνισος χωρίς τή συνδρομή τῶν Ρώσων πού περίμεναν.

Ἀτέλειωτα σίφη Τούρκων πατοῦνε τά μέχρι τότε ἀπάτητα Σφακιά. Αἰχμάλωτες οἱ τρεῖς ἀδελφές. Καί τά φαραγγια ἀντιλαλοῦν τό μοιρολόι τῆς μάνας:

«Μαρία μου, πού σ' εἶχα γώ μέ τά χρυσά καλύκια
κι ἐδά σέ σέρνουν τά σκυλιά σσί πέτρες,
στά χαλίκια»³.

Ἡ Μαρία ὀδηγεῖται στό σεράι τοῦ πασᾶ. Τόν πατέρα της τόν ἔγδαραν ζωντανό στό Ἡράκλειο. Καί ὁ πασάς, πού δέν μποροῦσε ν' ἀκούει τά μοιρολόγια της, τήν ἔδωσε στόν δεφτερδάρη⁴ τοῦ Ἡρακλείου. Αὐτός βλέποντας τήν ὀμορφιά τῆς δεκαοχτάχρονης Μαρίας τήν πῆρε σύζυγό του στήν Κωνσταντινούπολη. Ἀγαθός ἄνθρωπος, σεβάστηκε τή θρησκεία τῆς

ὀρφανῆς, καί ἡ Μαρία δέν ἀλλάξοπίστησε. Στόν πόνο της παρηγοριά ὁ Χριστός. Κατά τήν πατρική παραγγελιά: «Ἐγώ, παιδί μου, θ' ἀποθάνω γρήγορα· θά σέ βιάσουν νά τουρκέψης... Ἀπό τόν τάφο μου θά στείλω τήν εὐχή ἢ τήν κατάρα μου. **Προτίμησε τό θάνατο μέ τήν εὐχή μου, ἢ τήν τούρκικη πίστη μέ τήν κατάρα μου**».

Καί ἡ Μαρία δέν ξέχασε. Ἀπάγιασε πουλί καταδιωγμένο στήν παντοδύναμη θεία Πρόνοια. Ἔτσι ζεῖ μέ τόλμη τήν πίστη της. Βλέποντάς την νά ἐκκλησιάζεται τόσο συχνά, ἓνας ἀπό τούς δούλους της θαρρεῦει καί τῆς ἐκμυστηρεῦεται ὅτι καί αὐτός ἦταν χριστιανός.

Ἡ Μαρία ἔζησε μέσα σέ ἄφθονα πλοῦτη καί ἀπέκτησε δύο παιδιά. Τό 1806 πεθαίνει ὁ σύζυγός της καί λίγο ἀργότερα καί τά παιδιά της. Τήν παίρνει ὑπό τήν προστασία του ἡ οἰκογένεια τοῦ μεγάλου διερμηνέα Μουρούζη. Διαμοιράζει πολλά πλοῦτη της σέ ἀγαθοεργίες καί ἀπερίσπαστη δίνεται στήν ἀγάπη τοῦ Κυρίου της. Γίνεται μοναχή.

... ..
1821. Καί πάλι τά Σφακιανά ντου-

φέκια, ὅσα εἶχανε ἀπομείνει, βροντοῦν.

Ἐνα βρίκι ξεκινᾶ ἀπό τό Λουτρό γιά τήν Πόλη φορτωμένο λάδι. Θά τό πουλήσουν γιά ν' ἀγοράσουνε ὄπλα. Καραβοκυραῖοι ὁ Μανουῖσος Δασκαλάκης, ἐγγονός τοῦ Δασκαλογιάννη, καί ὁ ἀδερφός του Γεώργιος, γνωστός ὡς Τσελεπῆς γιά τήν ἀντρειωσύνη καί τήν ὀμορφιά του. Ἦταν ἔτοιμοι νά φύγουν ἀπό τήν Πόλη, ἀλλά ὁ ἀπόπλους ἀπαγορεύεται. Ἡ Πύλη ξεσπᾶ σέ σφαγές μετὰ τήν εἶδηση τῆς ἐπανάστασης μέ τόν Ὑψηλάντη (14 Μαρτίου).

Μπροστά στό δεμένο στήν παραλία πλοῖο ἐμφανίζεται μιά ἡλικιωμένη μοναχή μαζί μέ τήν Ἡράκλεια Καρατζᾶ, ὠραιότατη κόρη μεγάλης Φαναριώτικης οἰκογένειας καί ἕνα σωματοφύλακα. Ἡ μοναχή ζητοῦσε εὐκαιρία νά ἀναχωρήσει γιά τό Μοναστήρι τῆς Τήνου. Ρώτησε καί τόν Σφακιανό πλοίαρχο. Τῆς εἶπε ὅτι θά ἔφευγε γιά Κρήτη, ἀλλά δέν ἔχουν ἄδεια.

— Κι ἐγώ Κρητικιά εἶμαι. Καί συμφώνησαν νά τούς φέρει ἄδεια γιά ἀπόπλου κι ἐκεῖνοι νά τήν πάρουν γιά τήν Τήνο.

Τό ἀπόγευμα ἐπιστρέφει μέ γραπτή ἄδεια στά χέρια της ἀπό τόν Μουρούζη καί ἰσχυρή σωματοφυλακή γιά προστασία.

Μεσοπέλαγα τήν ρωτοῦν ποιά εἶναι, κι ἔχει τόση ἐπιρροή στήν τούρκικη ἐξουσία.

— Εἶμαι ἡ Μαρία Δασκαλογιάννη, κόρη τοῦ Δάσκαλου Ἰωάννη ἀπό τά Σφακιά πού τότε γδάρανε οἱ ἄνομοι ...

— Θεέ καί Κύριε! Εἶσαι ἡ χαμένη θεία μας. Ἡ ἀδελφή τοῦ πατέρα μας Ἀνδρέα. Δέν ξέραμε πὼς ζεῖς... Κι ἔγιναν μιά ἀγκαλιά. Μέ

φιλιὰ καί δάκρυα. Ἡ μοναχή δέν πρόλαβε νά κάνει τό σταυρό της καί πέφτει λιπόθυμη...

Στήν Τήνο ἔγιναν οἱ ἀρραβῶνες τοῦ Τσελεπῆ μέ τήν Ἡράκλεια. Μά τῆς λευτεριᾶς ὁ πόθος νίκησε. Ἄφησε ἀρραβωνιαστικά καί θεία κι ἔφυγε στή Σάμο γιά στρατολόγηση ἀγωνιστῶν.

Κι ἡ μοναχή Μαρία ἐνίωσε στίς φλέβες της νά σφύζει ξανά τό ἥρωικό αἷμα τῆς γενιᾶς της. Στρατολόγησε μέ ἔξοδά της τριάντα πολεμιστές καί πρόσφερε πολλά χρήματα γιά τόν ἀγώνα. Σέ λίγες μέρες (15 Ἰουνίου 1821) ὁ Τσελεπῆς μαζί μέ ἄλλους ὀπλαρχηγούς ὑψώνει ξανά τή σημαία τῆς ἐπανάστασης στά Σφακιά.

... ..

Οἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν στήν Τήνο. Ἐκεῖ μετὰ ἀπό δύο χρόνια, ἡ μοναχή Μαρία ἄφησε στά χέρια τοῦ Κυρίου της τήν τελευταία της πνοή.

Κι ἀπό ψηλά τῆς Ἐπανάστασης καμάρωνε τή φλόγα.

μαζί μέ τό Δασκαλογιάννη τήν εὐλόγα.

Θωρεῖ τους ἡ Μαδάρα καί δακρῦζει
κι ἀγριανθούς μαζεύει καί τούς ραίνει...

Σ. Π.

1. **Β. Ψιλᾶκη**, *Ἱστορία τῆς Κρήτης*, τόμ. Γ', σελ. 427 & **Μουρέλλου**, *Ἱστορία τῆς Κρήτης*, τόμ. Α', σελ. 217. **Σωτηρίας Ἀλιμπέρτη**, *Αἱ ἡρωίδες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, σελ. 326 Ἀθήναι 1933.

2. Ὁρθιος.

3. Τό τραγούδι τοῦ Δασκαλογιάννη. Γράφτηκε τό 1786 ἀπό τόν μπάρμπα Μπατζελιό μέ 1032 στίχους.

4. Ἀρχιλογιστής.